

հոգի եւ խնամ տանողն օհնէքն յոյ առեւ եւ եւմ օրք
նք առեւ թիւ ահչն եւ յաւաքնորդութիւն Եր կրպտայ
արբանամ փրգեղեան որ աւետարանաւ Եւսու ի քորու
դասպան յոյն քհնդն եւ սարկաւարաց եւ փոքու
վրդոցն առեւ:

Էջ 2-9-ա (ստոր գրէէ): Ահա եւ բազմաաւոր
որդի պարտան եւ իմ կամովն ըզմոր հոր աւետարանն
ծախենի աք յովանեան որդի աք մկրտչն որ պլլ ք
դաւ շաւի ընդ նմա ալ եւ ալ իմ քաշոն ալ իմ
հորեկոյցն ալ իմ որդին ալ իմ առ եւ աղեկն մի-
հաղիւն (միահաղցն) ամենեւեանքն վի- քուէէնի սար-
սիս իսպար սափար շահն աք աւետիս աք պետոս ահա
սոքա ամենեւեանքն վի- քուէէն ձյա (իմա Աստուծոյ) համար
որ աւետի լեա ի թվին ահնանքն բաւ է:

(Ը-ր-ն-ա-լ-ի-ն-ի)

ՀՐԱՅՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ

Տ Ե Ղ Ա Վ Ր Ա Վ Ա Ն

Ժ Ա Ն Յ Թ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Գ

ՅՏՏՄՊՈԼԼՈ ՊՏՏՄՈՒԹՆՆ

ԵՐԵՄԻԱ ԶԵԼԵՊԻԻ ԺԵՍՄԻՐՄԵԱՆ

— (Ը-ր-ն-ա-լ-ի-ն-ի)

Գ Լ Ո Ւ Ն Բ .

Այս գլուխն, ինչպէս կ'իմացուի վերնա-
գրէն, ամբողջ նկարագրութիւնն է արքունական
պալատին, որ կանգուն է եղբւր երբեմն Սարայ-
դուրնի ծովափին վրայ, եւ ուր այսօր ոչինչ կը
մնայ անկէ:

Երեմիա 22-էպի այնչափ լաւ եւ որոշ
մանրամանութիւններով կը նկարագրէ այդ
պալատը, որ եթէ մէկն ուզէր այժմ անոր ճար-
տարագետական ձեւը վերագծել, կարծեմ թէ
պիտի չսխալէր, հետեւեւով Երեմիայի թողու-
ցած ստորագրութեան:

Սարայ Գուրնի երբեմնի արքունական
պալատին տեղը այժմ դաշտ մըն է խոպան,
որուն մէջն կ'անցնէ Սիրէճիի երկաթուղին:
Այս դաշտին վերեւ շինուած է թօղի-զաքու
սարայը կողմած փոքրիկ պալատը, որուն դէպ
ի հարաւ արեւմուտքը կ'իյնայ արդի արքունի
փողերանոցը (գարպանէ):

Հին ասաններէն այս փողերանոցին մէջ
Հայեր աշխատած են, ինքնեան կը գրէ, թէ
ի գարպանէի ծառային բազմութիւն
Հայոց, ի հաւարակ նաեւ ի վերագոյն
գործն. մինչ յստալ ժամանակաւ ի նո-
րոցն լինել նաեւ Սահապ այսր, որ այժմ

է ի ճնոս տաճկաց, եւ է պաշտօն մեծ,
երկրորդ զկնի Հարպանէ նազրիի¹:

24-իսնէք թէ ինքնեանի ըսած այս
Հայերն որոնք էին. բայց գիտնէր որ Տիւղեան-
ներ մեծ հեղինակութեամբ վարած են երկար
ստեղծ փողերանոցի տեսչութիւնը, եւ ի վարձ
իրենց բարեւոյ ծառայութիւններուն ու գնա-
հատելի պաշտօնավարութեան, վարձատրուած
են ամենատխուր, սեւ ու դժխեմ փոխ-
րինութիւններով:

1757-ին Տիւղեան Միքայէլ 22-էպի Սու-
թան Մուստաֆա Գ. է կը կոչուի փողերանոցի
վերատեսչութեան պաշտօնին, զոր շատ փայլուն
կերպով կը վարէ երկար տարիներ, բայց հրեայ
թշնամիներու չարախօսութեանց չկարենալով
սովալ կաթուածահար կը մեռնէ 1783 օգոս-
տոսին²:

1812-ին փողերանոցի վարիչ կը կարգուի
Տիւղեան Գրիգոր 22-էպի³, թո՛ւ Միքայէլ 22-
էպիի եւ որդի Յոհաննէս 22-էպիի Տիւղ, այն
ուսումնասէր մեծ մարդուն, որ հիմնած է Գար-
թալի Ազգ. վարժարանն եւ հաստատած է
1812-ի Արշարունաց ընկերութիւնը⁴:

Գրիգոր 22-էպի մեծ ձեռնհասութեամբ եւ
ուղղամտութեամբ վարած է այս պաշտօնը ինչ-
պէս միեւնոյն ժամանակ իր եղբայրը Սարգիս
22-էպին ալ Արքունի ոսկերագետութիւնը: Սա-
կան նախանձը, չարախօսութիւնը, զրպարտու-
թիւնը, իրենց թունաւոր ազդեցութեամբն ար-
գելը եղած են անոր, եւ մահաբեր՝ ոչ միայն
իրեն, այլ եւ իր սիրելի հարազատներուն:

1819 օգոստոս 27-ին էր՝ այդ սեւ օրը,
ժանտախտեալ համաճարակի միջոցին, որ Գրի-
գոր 22-էպի եւ եղբայրը Սարգիս 22-էպի խառ-
դաւանօք կը բանտարկուէին արքունի փողերա-
նոցին մէջ, Հոկտ. 2-ին ալ կը դաշատուէին պալատ
Հիմայունի առջեւ, մինչ իրենց միւս եղբայրը
Միքայէլ եւ հորեղբորդին Միքայիլ 22-էպի-
ներն ալ Տիւղեանց Գուրուէճմէի Յովնեանց
սպարանին պատուահաններէն կը կախուէին⁵:

¹ Սեւր. 2-րդ Լուսնայ արեւել. Զ. Ե. էջ 121-122 ճէ.:

² Կենսագրութիւն Երեմիա Առաջ, Վնեանի 1899, Զ. Բ. էջ 679-680: Մեկնութիւն Հ. Գ.՝ «Աղաքանու-
թիւն Տիւղեան», Գ իննու 1890, էջ 15-17:

³ Կենսագրութիւն Երեմիա Առաջ Բ., էջ 681-683, Կենսագրութիւն Յ. Գեղեցեանի Ս. Փափաքեանի Գ. Գուրու 1884, էջ 18-19: — Մեկնութիւն, անգ. էջ 28:

⁴ Սեւր. էջ 14 եւ Եր. էջ 20:

⁵ Neuf années à Constantinople, par le Dr. A. Brayer, Paris 1896, Զ. Բ. էջ 229: Փոփոխութիւն, անգ. էջ 28: Գոսթ. Ա. Գեղեցեանի էջ 103 եւ էջ 454-455: Մեկնութիւն, անգ. էջ 31:

